

POSTANOWIENIE

23 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 23 maja 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa J. B.
przeciwko M. B. i S. B.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej J. B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 3 września 2021 r., I ACa 606/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz adw. J. S. wynagrodzenie w kwocie 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł , podwyższone o stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 3 września 2021 r. (sygn. akt I ACa 606/21) powódka J. B. oparła wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych przez art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Odnosnie do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. powódka stwierdziła, że w jej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i w konsekwencji istnieje konieczność rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy naruszenia przepisów prawa procesowego, zwłaszcza art. 189 k.p.c., art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., polegającego na przejęciu przez sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne powódki nie zostały rozpoznane. W efekcie, jak podniosła powódka, nie zostały zrealizowane funkcje rozpoznawcza oraz kontrolna Sądu drugiej instancji. Powódka ograniczyła się do tej argumentacji. Tymczasem zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, tj. dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji

dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, IC BSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Z tej przyczyny przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W rachubę wchodzi więc nie tylko określona staranność i nakład pracy w zredagowaniu zagadnienia, ale przede wszystkim o jurydyczne przedstawienie analizy stanu prawnego, orzecznictwa i wynikającego z tego problemu prawnego o takiej wadze, który może być uznany za istotne zagadnienie prawne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2007 r., II PK 159/07, niepubl.). Podstawowym, bowiem, celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Wymogom tym powódka nie sprostała, bowiem nawet nie sformułowała „istotnego zagadnienia prawnego” poprzestając odnośnie do konkretyzacji przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. na lakonicznym stwierdzeniu o nierozpoznaniu zarzutów apelacyjnych przez Sąd drugiej instancji, co miało, w konsekwencji doprowadzić do niezrealizowania funkcji rozpoznawczej i kontrolnej tego Sądu. Ostatecznie zabieg skarżącej, celem dowiedzenia tej przesłanki, okazał się bezskuteczny.

Nie również została wykazana przesłanka oczywistej zasadności skargi. W tym względzie wskazać należy, że wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu

rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). Zdaniem skarżącej oczywista zasadność jej skargi kasacyjnej sprowadzała się do rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny w Łodzi „przepisów postępowania skutkujących niezgodnym z prawem oraz poczuciem sprawiedliwości rozstrzygnięciem”. To enigmatyczne stwierdzenie świadczy o niezrozumieniu wymogów stawianym uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej, a odnoszących się w szczególności do czytelnych kryteriów rzetelnego wykazania, iż przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” istotnie w sprawie występuje. Odnosząc się jednak wprost do wyrażonych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentów wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że jeśli sąd drugiej instancji przyjmuje odmienne rozstrzygnięcie niż sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych stanowczych ustaleń faktycznych, jasnych i kategorycznych, które pozwalałyby na ocenę czy zmiana ta była usprawiedliwiona. W przypadku wyroku oddalającego apelację – tak jak w rozpoznanej sprawie - konieczne jest wyraźne zaznaczenie, że sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, dokonaną przez ten sąd ocenę dowodów oraz ocenę materialnoprawną roszczenia. Również z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 14

października 2021 r., I CSK 173/21, niepubl. oraz wyroki Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2000 r., I CKN 356/98, niepubl., z 17 lipca 2009 r., IV CSK 110/09, niepubl., z 15 grudnia 2011 r., II UK 106/11, niepubl. oraz z 22 listopada 2017 r., II UK 556/16, niepubl.). W konsekwencji należało przyjąć, iż przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie została dowiedziona.

Wskazać należy, że nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O przyznaniu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Łodzi na rzecz adwokata Jarosława Szkudlarka wynagrodzenia tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu - podwyższonego o stawkę podatku od towarów i usług - na stosowny wniosek, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 2 pkt 1 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2, § 8 pkt 6 oraz § 4 ust. 1 - 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.) z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19 (OTK-A 2020, poz. 13).

Dodać należy, iż nie zachodziła usprawiedliwiona przyczyna kolejnego odroczenia posiedzenia niejawnego Sądu Najwyższego wyznaczonego celem rozpoznania wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (przedsądu), jeśli się zważy, że skarga kasacyjna powódki wpłynęła do Sądu Najwyższego 28 kwietnia 2022 r., a na poprzednim posiedzeniu Sądu Najwyższego - 31 marca 2023 r. nie wydano orzeczenia w celu umożliwienia powódce podjęcia czynności do uzyskania zmiany wyznaczonego dla niej pełnomocnika z urzędu albo ustanowienia nowego pełnomocnika z wyboru, a do dnia posiedzenia Sądu Najwyższego 23 maja 2023 r. nie wpłynęło do Sądu Najwyższego żadne pismo pełnomocnika powódki. W okresie liczonym od chwili wpływu skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego do dnia 23 maja 2023 r. powódka, a ściślej jej pełnomocnik miał

wystarczająco dużo czasu, aby wnieść pismo procesowe zawierające nowe uzasadnienie podstaw kasacyjnych.

(PG)

[ł.n]

